Start of [Memor-Book of Bretten].

AR 2799

Sys #: 000195233

LEO BAECK INSTITUTE
Center for Jewish History
15 West 16th Street
New York, NY 10011

Phone: (212) 744-6400
Fax: (212) 988-1305
Email: lbaeck@lbi.cjh.org
URL: http://www.lbi.org

AR 2799 1/1 [Memor-Book of Bretten] 1871-1961 k

REMOVED TO PHOTO FILE
F 1742 CEMETERIES
F 1743 MEMORIALS
F 1744 SYNAGOGUES

Memor-Book
of
Bretten

1725 – 1884 ([illegible] 4 [illegible])

Memor-Book of the Jewish Community of Bretten, Germany.

In possession of the Leo-Beck Institute New York City.

The Hebrew Title-page:

המאמר בוך, נעשה ביופי והידור, כמנהג אשכנז מסודר,
ובציורים נהדר, בענפי עץ הדר, שושן וכפתור,
וברכה עז והדר לדור דור ולקץ הימין יהיה ויגדר,

אפדת למספר בי [בני ישראל] ולסדר
ע"י הכותב משה, סופר סת"ם (....?

According to this T.P. the Memor-Book was prepared by Moshe Sofer S'T.M (= professional scribe of Scrolls of the Law, Tephilin and Mezuzoth).
The illustrations were made by the same scribe.
The clue for the date is apparently in the unusual word אפדת which would be [5]485 equal to 1725.
The word ולסדר in the T.P. indicates the weekly סדרה in which the scribe completed his work. (The word ואפדתו occurs in פרשה תצוה and in פקודי)
Concerning the spelling of מאמר בוך with an א, compare the Jew. Enc. vol. 8 p. 457 col. 1.

In the title-page the name of the community is not mentioned. A Memor-Book of Bretten of 1716-1742 is mentioned by S. Salfeld in his article in the ~~Jewish~~ Universal Jewish Encycl. vol. 7 p. ~~458~~ 461 col. 1 (at the lower part of the page). in Jewish Enc. not Univers.!

an article about memorbooks by Salfeld, Bretten not mentioned!

This M.-B., similar to many others still extant, served a double purpose. Besides its main function to commemorate the memory of the sauls of the important members of the community and of the great national martyrs (the הזכרת נשמות) it also served the Hazan of the community as a manuel for reciting certain occasional prayers on the Sabbaths and on certain festivals. In the modern printed סידורים and מחזורים these so-called extra prayes are already included. In early printed סידורים or in Manuscripts these occasinol prayers are, as a rule, not found and the Hazan had to provide himself with a so-called קונטרס החזן which contained all these extra prayers. As the memor-book was primarily used by the Hazan only, so occasionally he combined it with the קונטרס החזן.

In this Memor-Book the following prayes are included: 1) יהי רצון ...,
2) The Friday night song of לכה דודי (by a later hand),
3) ברכות ההפטורה, 4) ברכת הגומל (Gomel-bentshen),
5) יקום פורקן, 6) מי שברך (for supporters of the needs of the community), 7) ברכת ר"ח (Rosh-Hodesh bentschen),
8) הנותן תשועה (Blessings for the Head of the state),

In the הנותן תשועה are mentioned the "Electoris Palatinus", דוכס - פערשט פפאלץ גראף; and קאריל בייארין (?)

The commemorative part (יזכור) begins with folio 13. With regard to the times Yizkor was recited we find the following statement: אמר יוכ"ב מזכירין כאן הנשמות כל שבת ושבת הוקמשבתשמברכין החודש ושבת שאין אומרי' בו תחנון.

The names of the commemorated:
First begin the names of famous great men and internationally well known Jewish scholars:

1) The שתדלן Solomon and his wife Rachel of Worms.
2) R. Gershom Meor Ha-gola.
3) Rashi, 4) his grandson R. Jacob Tam (ר"ת)
5) R. Meir of Rothenburg, 6) R. Menahem the author of the שלשלת הקבלה. 7) The Rokeah (רוקח) = R. Eleazar of Worms.
8) R. Meir the שליח צבור (the author of אקדמות).
9) R. Eliezer Kalir, 10) R. Isaac Alfusi, 11) R. Meir of Worms, 12) R. Moses Nahmanides, 13) the מהר"ל סג"ל
14) R. Asher b. Yehiel (the רא"ש), Tanaim, Rabanim and Geonim in general.

Then begin the יזכורים for the members of the Bretten community: (Only first- and father names are given, no family names and no dates).

1) R. Meir ben Baruch ha-Levi,
2) Naftali Jacob b. Raphael of Bretten.
3) Joseph b. Isaac Ephraim of Bretten
4) Nathan Abram (אברם) b. Moses of Bretten
5) Asher b. Eliezer of Bretten
6) Naftali b. Isaac Ephraim of Bretten

7) Raphael b. Naftali Jacob of Brettin
8) Uri Sheraga b. Nathan Abram of Brettin
9) Baruch b. Naphtali Jacob of Brettin
10) Isaiah b. Hirsch of Brettin
11) Aryeh Jehuda ben He-haver R. Ascher
12) Mordecai b. Naphtali ~~b. Asher~~ of Brettin
13) Raphael b. Nathan Abram.

From here begin families to be mentioned:
Following names and families are given:

Weingarth, Treuman, Lembe, Weisenburger
Apfel, Herzberger, Reis, Flehinger (d. 1856)
Weingertner, Rothschild, Ettlinger, Weil, Neubürger
Feiss, Lichtenberger, Lämelen, Marx, the Rabbi
of the community Moses Eliezer Liberles, (died 1872),
Herzberger.

– Naftali b. Isaac Ettlinger of Brettin d. 3. Sivan 1884
who was the first to be placed on the cemetery of
Brettin.

Then follow a list of ~~only~~ cities and localities of
Germany ~~whos~~ where the Jewish communities suffered
from the persecutions of the year תתנן - 1096;
Headed: בשבת שלפני ט׳ באב מזכירין הנשמות הרוגי ושרופי קהלות
אשכנז מגזרות התתנ̃ן

The following cities are mentioned:

(I am copying the names in Hebrew, as they are in the manus-cript, for their peculiar way of spelling)

קהלת: שפייאיר, ווירמיישא, ~~מא~~ מגענצא, אופפנהיים, קובלענץ,
קאלוניא, רוטינבורג, ווירצבורג, נירן בערג, שטראסבורג
באזיליה, ציריך, מילהוזן, נורטהוזין, מאריבורג, נומבורג, רעגענ-
שבורג, אוגשפורג, מינכין, האלי, קאמינדא, נירלינגין, אולמא
לאנטצהוט, עסלינגן, מעמינגן, קאולמר, איטינגן, היילפרון,
רייטלינגן, פוזין, אוברלינג, פרנקפורט דמיין, פיורדא, א״גרא,
מינשטר, דרמינטא, מינדן אן דער ווערדיר ברציליה, טרירא
מיקלבורג, דרעזין, פאסו, לאנדא, מארק, מורינטא.

At the end the following additional prayers were added:

Prayers about:
תקיעת שופר, קריאת מגילה, ערוב, תפילה לעצירת גשמים
and some others.

The name of Salomon Nager is found in the book probably at one time the owner of this Memor-Book. (It is bound in leather.)

Described by M.L.
N.Y. Oct. 1961

שנת תרל"א

עותק וד

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה הוא יברך את כל
הקהל הקדוש הזה עם כל הקהלות הקדושות והחברות ... על כל עדה ועדה הם ונשיהם
ובניהם ובנותיהם וכל אשר להם וכל מי שיתן נדבה לבית רבי ... בעל הנס ללומדי
תורה ועניי ירושלים עיר הקדש לכבוד המקום ולכבוד התורה ולכבוד הרגל בשכר
זה הקב"ה ישמרם ויצילם מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה ויזכם לנחמת
ציון ולהחיש נחמת ... בית המקדש במהרה בימינו בעגלא ובזמן קריב וישלח
ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם ויברכהו ויזכהו לעלות לרגל עם כל ישראל

אחיו ונאמר אמן

פ"ר רב חיים ...

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה הוא יברך
את ... בעבור שיתן ... לכבוד המקום ולכבוד התורה ולכבוד
הרגל בשכר זה הקב"ה ישמרהו ויצילהו מכל צרה וצוקה וישלח ברכה והצלחה בכל
מעשה ידיו ויברכהו ויזכהו לעלות לרגל עם כל ישראל

אמן

4 Apr. 1871 Breslau יום י"ג ניסן תרל"א

An sämtliche Rabbinate und Synagogenräte.

Das untenstehende Gebet ist bis auf weiteres für jeden Sabbat bestimmt.
Vor diesem Gebet soll an einem der nächsten Sabbate die anderseitige Ansprache verlesen werden.

Karlsruhe, den 29. November 1918.

Oberrat der Israeliten.
Der Ministerialkommissär.
Schwörer.

Vdt. Lippmann.

Gebet.

(Allsabbatlich nach der Verlesung des Prophetenabschnittes vorzutragen.)

Herr, dessen Reich aller Ewigkeiten Reich ist, segne, behüte und beschütze unser teures Vaterland und führe es bald wieder aus allen Wirren und Trübnissen zu dauerndem und beglückendem Frieden. Laß wieder Ruhe und Hoffnungsfreudigkeit bei unserm Volke einkehren, daß alle ohne Unterschied, Männer und Frauen, Söhne und Töchter, in Eintracht und edlem Wetteifer zur Mehrung des Gemeinwohls ihre Kräfte entfalten.

Segne unsere Glaubensgemeinschaft und alle ihre frommen und wohltätigen Einrichtungen.

Segne diese unsere Gemeinde und würdige sie, ein wertvolles Glied der Gesamtheit zu sein.

Möge sich Heil und Segen über die ganze Menschheit verbreiten und Israel glücklich sein. So sei dein heiliger Wille!

Amen.

7 2729

Ansprache des Oberrats an die badischen Israeliten.

Angesichts des gewaltigen Druckes, der infolge des erschütternden Ausgangs des Weltkriegs auf allen Gemütern in unserem Vaterlande lastet, angesichts namentlich der ungeahnten Wandlungen und Neubildungen, die auf allen Gebieten des staatlichen und sozialen Lebens sich vorbereiten, hält es eure oberste Religionsbehörde für ihre Pflicht, sich an euch mit folgendem treugemeinten Zuspruch zu wenden.

Wie die Israeliten allerorten und zu allen Zeiten die vollste Hingebung für das Wohl des Vaterlandes als ein heiliges Gottesgebot erachteten und betätigten, so lasset uns auch in diesen so tief bewegten Zeiten dem Vaterlande mit allen unseren Kräften zu dienen und sein Gedeihen und seinen Wiederaufbau zu fördern suchen.

Nur langsam und allmählich und unter Zusammenfassung des edelsten Wollens und besten Könnens wird die Wiederherstellung regelmäßiger Zustände, die Heilung des aus unzähligen Wunden blutenden Staatskörpers erfolgen können. Da gilt es, mit Geduld und einsichtsvoller Bereitwilligkeit die Opfer zu bringen, welche die Rücksicht auf das Heil der Gesamtheit einem jeden auferlegt, und treu und mit verdoppeltem Fleiße zu arbeiten und zu schaffen auf dem Felde, das einem jeden durch seine Gaben und Fähigkeiten zugewiesen ist. Da gilt es vor allem, mit gesteigerter Selbstlosigkeit sich der Schlichtheit und Bescheidenheit in der Lebenshaltung zu befleißigen und dafür um so eifriger soziale Fürsorge zu betätigen und namentlich den notleidenden Helden, die so lange mit unvergleichlicher Tapferkeit und Ausdauer den Feind von der Heimat abgewehrt haben, sich dankbar zu erweisen.

Lasset aber auch die schmerzlichen Prüfungen, die über uns gekommen sind, uns eine Mahnung zur Einkehr sein, daß wir der mancherlei Gebrechen uns entledigen, die in der langen Friedenszeit sich bei uns eingeschlichen haben, und daß wir der heiligen Pflichten namentlich, die uns gegenüber unserer altehrwürdigen Religion obliegen, fortan unverwandt eingedenk bleiben. Denn „sie ist ein Baum des Lebens denen, die an ihr festhalten". Mit Gott, der uns schon über so manche schwere Drangsal hinweggeholfen, werden wir auch über diese trübnisreiche Gegenwart hinausgelangen. Belehrt und geläutert wollen wir mutig und aufrecht einer lichten Zukunft entgegenharren und gleich dem Psalmisten, mit frommer Zuversicht zum Allmächtigen blickend, ausrufen: „Der du uns viele und böse Leiden hast schauen lassen, du wirst uns wieder beleben und aus der Erde Abgründen uns wieder emportragen, du wirst wieder mehren unser Glück und uns wieder trösten!"

Amen.

9509 a

End of [Memor-Book of Bretten].